

Табела 5.2. Спецификација предмета

Студијски програм: Инжењерски менаџмент у агробизнису
Назив предмета: Аграрна и рурална политика Европске уније
Наставник / наставници: Јелена М. Вапа Танкосић; Бранислав Т. Дудић
Статус предмета: Изборни предмет 2
Број ЕСПБ: 6
Услов:
Циљ предмета Циљ предмета јесте да студенти стекну напредна знања о концепту, принципима и инструментима Заједничке аграрне политике (САР) и руралног развоја ЕУ, као и о њиховој еволуцији и утицају на пољопривреду, трговину и економски развој држава чланица и кандидата. Циљ је да студенти развију способност критичког сагледавања ефеката европских политика на конкурентност аграрног сектора, одрживост производње и интеграцију националне пољопривредне политике у европски простор. Циљ предмета је унапређење нивоа знања студената о начину функционисања аграрне и руралне политике ЕУ, од њеног настанка до данас.
Исход предмета Након положеног испита студент ће бити оспособљен да: – примени у пракси знања везана за основне концепте аграрне и руралне политике ЕУ, односно да репродукује знање без дубље анализе. – анализира функционисање Заједничке аграрне политике Европске уније и њене домете и циљеве данас; – анализира институционалне и финансијске механизме САР-а и да их доведе у везу са националном аграрном и руралном политиком; – критички процењује ефекте аграрне и руралне политике ЕУ на конкурентност, одрживост и развој домаћег аграрног сектора; – самостално и аргументовано предлаже иновативна решења и стратегије усклађивања националне руралне и аграрне политике са европском Заједничком аграрном политиком.
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> - <i>Детерминанте развоја Заједничке аграрне политике Европске уније (ЗАП ЕУ).</i> Институционални оквир ЕУ и процес креирања аграрне и руралне политике. Главни циљеви и принципи ЗАП. Механизми, мере и инструменти ЗАП. Заједничка организација пољопривредних тржишта и тржишне мере регулисања заједничког тржишта пољопривредних производа. Директна тржишна регулатива. Политика цена. Спољно-трговински режим и политика. Директне тржишне интервенције (регулирајуће резерве). Кредитирање производње и залиха. - <i>Историјат развоја ЗАП.</i> Положај пољопривреде у земљама Европе након II светског рата. Утемељење ЗАП. Еволуција ЗАП и таласи протекционизма. Реформе ЗАП: Маншолтов план 1968. године; MacSharry реформа 1992. године; Агенда 2000; Реформа из 2003. године; „Health check“ 2008. године; Реформа ЗАП 2014.-2020. године. Актуелни инструменти и мере реформисане ЗАП (правило вишеструке усклађености, „зелена“ плаћања, одржива пољопривреда, производна независност, шема јединственог плаћања). Еколошка компонента и климатске мере у ЗАП-у. Заштита агро-окожења, безбедност и квалитет хране у ЕУ. - <i>Финансирање ЗАП.</i> ЗАП и буџет Европске уније. Финансијски оквир 2021-2027. године. Преглед буџетских издвајања за ЗАП (директна плаћања и тржишне интервенције / рурални развој). Промене у структура буџета ЗАП. - <i>Еволуција политике руралног развоја ЕУ.</i> Појам и основне карактеристике модела савремене мултифункционалне пољопривреде. Циљеви и мере подршке руралног развоја ЕУ. Од структурне политике до руралног развоја. Регионална хетерогеност ЕУ и политика руралног развоја. Развојни процеси руралних подручја у ЕУ. Регулативне мере подршке политици руралног развоја ЕУ. Место и улога мултифункционалне пољопривреде у политици одрживог руралног развоја ЕУ. Подстицаји у руралном развоју. Актуелне мере и инструменти руралног развоја. - <i>Рурална и аграрна политика Републике Србије (РС) у контексту ЕУ интеграције.</i> Очекивани ефекти прикључења Републике Србије ЕУ на аграрни сектор; Утицај аграрне и руралне политике ЕУ на конкурентност, запосленост и квалитет живота у руралним подручјима; Импликације ЗАП на степен заштите и конкурентност пољопривреде у Републици Србији; Усклађивање аграрне политике РС са ЗАП и структурално прилагођавање. Конкурентност и перформансе аграрног сектора ЕУ и РС. Важност аграрног сектора у спољнотрговинској размени РС и ЕУ. Предприступни фондови ЕУ и могућност унапређења аграрног сектора. IPARD програм предприступне подршке земљама кандидатима за период од 2021. – 2027. године.

Практична настава

Анализа студија случаја и компаративних искустава држава чланица, рад са статистичким подацима (Eurostat, националне базе), симулација израде програма руралног развоја по узору на CAP, као и израду краћих истраживачких /семинарских радова или policy brief-ова о ефектима појединих мера. Настава се допуњује гостујућим предавањима стручњака из праксе и, по могућности, посетама институцијама и организацијама, које спроводе аграрну и руралну политику или користе средства ЕУ фондова.

Литература

Основна: Ђекић, С. (2021). *Аграрни менаџмент*. Универзитет у Нишу, Економски факултет, Ниш.
Бабовић, Ј., Тасић, С. (2013). *Агроекономска и рурална политика Европске уније*, Факултет за економију и инжењерски менаџмент, Нови Сад.

Вапа-Танкосић, Ј., Медовић, В., Продановић, Р. (2022). *Примена европских одрживих вредности у пољопривреди у оквиру политика Републике Србије*, Факултет за економију и инжењерски менаџмент, Нови Сад.

Допунска:

Ђурић, К. (2021). *Аграрна политика*, Пољопривредни факултет, Нови Сад.

Ђурић, К. (2022). *Рурални развој*. Нови Сад: Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду.

Вапа-Танкосић, Ј., Продановић, Р., Медовић, В. (2025). *Примена европских одрживих вредности у политици заштите животне средине и пољопривредној политици Републике Србије*, Факултет за економију и инжењерски менаџмент, Нови Сад.

Ђурић, К. (2018). *Пољопривреда и рурални развој Србије у процесу европских интеграција*, Пољопривредни факултет, Нови Сад.

Ђурић, К., Његован З. (2016). *Економика пољопривреде* (поглавље 8), Пољопривредни факултет, Нови Сад.

Sotte, F., Brunori, G. (2025). *European Agricultural Policy - History and Analysis*. Springer.

Lovec, M. (2016). *The European Union's Common Agricultural Policy Reforms, Towards a Critical Realist Approach*, Palgrave Macmillan UK, London. ISBN: 978-1-137-57277-6.

Aliber, M., Mabhera, S., & Chikwanha, T. (2018). *Agrarian reform and rural development*. Alice: University of Fort Hare.

Hill, B. (2012). *Understanding the Common Agricultural Policy*, Earthscan, London and New York.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 3x15=45

Практична настава: 2x15=30

Методе извођења наставе

Усмена излагања, ех катедра, интерактивна настава, консултације, рад у дискусионим групама.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	/
практична настава	5	усмени испит	40
колоквијум	20		
семинарски рад	30		